

Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser
Folketinget

20. februar 2012
Jnr: 08.007-001 /LK

ANMODNING OM MØDE MED UDVALGET FOR FORSKNING, INNOVATION OG VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Teknologirådet skal hermed anmode om et møde med udvalget med henblik på at få en åben drøftelse af forskellige aspekter af, at Teknologirådet forventes at fortsætte i en ny form. Kan det ikke lade sig gøre, vil vi anmode om foretræde for udvalget, hvilket dog vil sætte nogle begrænsninger på, hvor åben drøftelsen kan blive. Baggrunden er udvalgets behandling af L 79 Forslag til lov om ophævelse af lov om Teknologirådet og om ændring af lov om Det Ethiske Råd.

Teknologirådet vil gerne udtrykke sin tak til alle partier i Folketinget for under 1. behandlingen af loven at udtrykke opbakning til bestræbelserne på at videreføre Teknologirådet i en anden form, hvilket vi nu tager for givet vil være i form af en erhvervsdrivende fond med et almennyttigt formål, da vi opfatter forarbejde hertil for at være nået meget langt. Det er Teknologirådets opfattelse, at en fond er en udmærket ramme for at fortsætte Teknologirådets arbejde ikke mindst i kraft af, at den giver Rådet en ny og stærk institutionel uafhængighed, hvilket er et godt udgangspunkt for at fortsætte i Teknologirådets ånd.

Under mødet med udvalget vil vi tage nogle spørgsmål op, som efter vores opfattelse bør medtænkes ved lovens behandling og fondens etablering, og som har stor betydning for fondens virke på kort og langt sigt.

HVORDAN SIKRES EN FORTSAT RELATION TIL FOLKETINGET?

En meget central opgave for Teknologirådet har været at gennemføre sit arbejde, så det var direkte anvendeligt for politiske beslutningstagere, ikke mindst Folketinget. Dette fokus bør efter vores opfattelse fastholdes, så Fonden ikke udvikler sig til blot at være en konsulentvirksomhed. Det er derfor magtpåliggende, at Fonden får en relation til Folketinget, som muliggør fortsættelsen af det direkte samarbejde med mange af Folketingets udvalg om Fondens projekter, folketingshøringer, seminarer, informationsmøder mv.

Rådet er medlem af den Europæiske sammenslutning af parlamentariske Teknologiråd EPTA (European Parliamentary Technology Assessment), som udgør et centralt netværk for Rådet. Teknologirådet leder også et 50 mio.kr. europæisk

Teknologirådet
har til opgave at:

fremme
teknologidebatten

vurdere teknologiens
muligheder og
konsekvenser

rådgive Folketinget
og regeringen

projekt PACITA (Parliaments and Civil Society in Technology Assessment), som søger at udbrede vidensbaseret beslutningstagen i Europa, ikke mindst til de nye østeuropæiske medlemsstater. Det vil være vigtigt for Fonden at kunne fortsætte disse og lignende fremtidige aktiviteter med baggrund i en reel relation til Folketinget.

Der kan tænkes forskellige modeller for en sådan relation, hvoraf følgende skal nævnes.

- 1) Teknologirådets tyske søsterorganisation TAB (Büro für Technikfolgen-Abschätzung beim Deutschen Bundestag) betjener direkte Bundestags videnskabsudvalg, som beslutter TABs arbejdsprogram. TAB har så en rammekontrakt med instituttet ITAS (Institut for Technology Assessment and Systems Analysis) ved KIT (Karlsruhe Institute of Technology), som medfører, at ITAS er operatør på alle TABs projekter. En tilsvarende model kan findes hos søsterorganisationen i EU-Parlamentet, STOA (Scientific and Technological Options Assessment). En sådan model kunne indebære, at Folketinget etablerer et program, som administreres af Folketingets administration, og at fonden udpeges som operatør på programmet, eventuelt på grundlag af et udbud.
- 2) Relationen kunne formentlig også baseres på en folketingsbeslutning om at give Fonden en særlig status i forhold til Folketinget.
- 3) Man kunne måske også forestille sig, at relationen blev baseret på en samarbejdsaftale mellem Folketinget og Fonden, formidlet af Folketingets præsidium.

Der kan sikkert findes andre modeller. For Teknologirådet er det vigtigt, at de muliggør et reelt samarbejde mellem tingets udvalg og fonden.

SKAL DER ETABLERES ET MARKED FOR SAMFUNDSMÆSSIGE VURDERINGER?

Fonden vil blive erhvervsdrivende, hvilket betyder, at den frit vil kunne arbejde på markedsmæssige vilkår. Deri ligger der nogle muligheder, som Teknologirådet allerede har oparbejdet en evne til at gøre brug af, og som vi er indstillede på at udvikle yderligere i den ny struktur. Begrænsningerne, derimod, ligger i, at der ikke for nuværende eksisterer et marked i form af programmer eller puljer, som vil gøre det muligt for fonden at søge midler til de centrale dele af Teknologirådets uafhængige arbejde. Her tænkes især på aktiviteter, der direkte retter sig mod at bringe viden ind i de politiske beslutningsprocesser, på det internationale engagement med andre landes Teknologiråd, forskningsformidling, høringer for Folketinget, tværfaglige vurderinger af vigtig teknologisk udvikling mv.

Teknologirådet har tidligere af egen drift gennemført 4-6 projekter af denne karakter, med en samlet økonomi på 5-6 mil.kr. Mange af høringssvarene betoner netop behovet for videreførelse af et offentligt engagement i spørgsmål om teknologiudviklingens samfundsmæssige betydning.

Når man nedlægger Teknologirådet, forsvinder der altså en værdifuld samfundsmæssig aktivitet, som Fonden er kvalificeret til at videreføre, men som der ikke for nuværende kan skimtes nogen finansiering til – heller ikke på

markeds-mæssige vilkår. Det bør derfor overvejes, om nye eller eksisterende puljer kan udformes, så de kan støtte denne form for aktiviteter. Vi kan pege på følgende muligheder, men der findes sandsynligvis flere:

- 1) Ovenstående "tyske model" for et arbejdsprogram gennem Folketinget
- 2) En ny politik i eksempelvis Det Strategiske Forskningsråd, så de også finansierer forskning udenfor de videnskabelige miljøer – altså udredninger, tværfaglige vurderinger mv. – med et dertil hørende nyt sæt af kvalifikationskrav.
- 3) Et nyt program for samfundsmæssige vurderinger, som kunne muliggøre udbud af programmer, projekter og konkrete opgaver.

FONDEN IFT. ET OFFENTLIGE ENGAGEMENT?

Med nedlægningen af Teknologirådet og overførsel af kompetencerne til fonden sker der en uigenkaldelig ændring. Fonden er en privat juridisk enhed, så der kan ikke senere vedtages en lov, der tilbagefører fonden til offentligt regi, uden at der bliver tale om ekspropriation. Derfor finder Teknologirådet, at det er vigtigt nu at sikre, at Fonden kan udføre offentlige opgaver på grundlag af tilskud, hvis man på et tidspunkt ønsker et fast offentligt engagement på fondens område.

Det foreliggende udkast til fondens vedtægter er udformet, så fonden blandt andet kan arbejde på grundlag af tilskud, hvorved fonden er klargjort til en sådan situation. Vi er derimod ikke i stand til at vurdere, hvordan man fra det offentlige side i en given fremtidig situation kan gøre brug af fonden, hvis man ønsker at fonden kontinuert skal udføre analyser, forskning, udredning, fremsyn, teknologivurdering mv., på grundlag af tilskud. Vi forestiller os imidlertid, at der findes fortilfælde for, at man har afviklet offentlige institutioner, så de er overgået til privat regi, men stadig har eller kan få offentlige opgaver på grundlag af tilskud eller andre afregningsmekanismer.

Er udvalget enig i, at et sådant fremtidigt behov kan opstå, finder vi, at det bør afklares, om loven om afvikling kan tilrettes, eller det på anden måde kan sikres, at der er mulighed for at gøre anvendelse af fonden til offentlige opgaver på basis af tilskud eller lignende.

Med venlig hilsen, på vegne af
Annette Toft, formand for Teknologirådet
Hanne Severinsen, næstformand for Teknologirådet

Lars Klüver, sekretariatschef

